

VORES TØJ - VERDENS RESSOURCER

TEKSTILINDUSTRIENS KOMPLEKSITET OG FREMTID

Af Markus L. F. Hatting & Esben H. Licht

Uddrag fra s. 92 - 95

Forbruget i dag

I gennemsnit køber hver private danske forbruger 13 kg tekstil om året, dvs. både tøj, gardiner, tæpper osv. Hvis vi tager udgangspunkt i, at hvert kg kræver 43.000 liter vand, er vi oppe på 559.000 liter vand pr. dansker. Det svarer til 29 kg oksekød, ca. 5900 bananer eller 32 døgn under bruseren.

Lad os forestille os, at vores tekstilforbrug per dansker falder fra 13 kg til 10 kg. Hvilken besparelse ville det give klimaet og miljøet? Med vores 3 kg mindre tekstil om året, vil vi sammen i Danmark kunne spare verden for ca. 748 milliarder liter vand og lidt over en million tons CO₂-udledning. Man kan altså roligt argumentere for, at vi med en relativt lille indsats kan rykke ret meget. De sidste år er størrelsen på tekstilindustrien dog steget, og prognoserne viser, at det nok kommer til at forsætte. Det handler især om, at prisen på tøj er steget meget lidt i forhold til andre produkter. Så i kraft af den generelle prisudvikling og købekraft er tøj blevet mere tilgængeligt.

Brugsfase nummer 2

Når en forbruger er færdig med et stykke tøj, bliver det sendt videre i systemet. Hvordan det går til, er afgørende for tøjets skæbne. Meget af tøjet – lidt over 43.000 tons om året i Danmark – der kommer fra forbrugere, ender med at blive brændt. Det svarer til ca. 65 % af det tøj, vi skiller os af med.

Læs mere om genbrugssystemet på side 96.

End of life

Når et stykke tøj er færdigt med at udtjene sin værnepligt, betyder det ikke, at det er sidste skridt tøjets i livscyklus. Og hvordan man skiller sig af med sit tøj, er meget afgørende.

Ifølge et *briefing*-dokument fra Europa-Parlamentet bliver under halvdelen af brugt tøj i EU samlet ind, og under 1% bliver lavet om til nyt tøj. En undersøgelse foretaget af Miljøstyrelsen i 2018 bekræfter statistikken: I 2018 blev der solgt ca. 75.000 tons nye tekstiler og indsamlet ca. 36.000 tons, hvilket svarer til 48 %, som så indgik i vores systemer. Det betyder, at der var 52 % svarende til 39.000 tons tilbage. Selv hvis man tager højde for, at vi bare akkumulerer mere tøj, kommer man ikke udenom, at rigtig meget tøj ender med at blive smidt ud som affald.

Denne tendens er vi ikke alene om, hvilket man blandt andet kan se på estimerede tal for Storbritannien, der siger, at 235 millioner stykker tøj endte som usorteret affald ved sæsonskiftet i foråret 2017. Tre fjerdedele af forbrugerne sagde, at de smed tøj i skraldespanden i stedet for at smide det til genbrug, i høj grad på grund af manglende viden om, hvad der kan blive genbrugt. I Danmark lavede man forsøg i visse kommuner, hvor al dagrenovation blev manuelt sorteret i en periode. Denne undersøgelse anslog, at ca. 23 % af de fundne tekstiler kunne være blevet genbrugt, og ca. 26 % kunne være blevet genanvendt. Det er altså ikke kun, fordi tøjet ikke egner sig til et nyt liv.

Det spændende ved disse tal er i vores optik det uudnyttede potentiale, der ligger i alle de tekstiler, der ender deres dage i en skraldespand eller bliver indsamlet rigtigt, men brændt eller sendt ned i et stort affaldshul. Vi kan i Danmark og alle andre steder i verden blive endnu bedre til at indsamle vores brugte tekstiler, sådan at vi på bedste vis får mest muligt ud af de ressourcer, som vi har brugt, men som stadig har noget værdi i sig. Én ting er den økonomiske gevinst, der kunne ligge for den enkelte og for samfundet. Noget helt andet, og for os vigtigere, er det med at få mest muligt ud af 95 allerede fremstillede produkter. Vi vil introducere flere moderne teknologier, der forsøger at løse problemet i del 3.

Genbrug og genanvendelse af tekstiler er ikke kun noget, vi går op i her i Danmark. EU har også set, at det giver mening, og har lavet et forholdsvis ambitiøst direktiv, der siger, at vi i 2025 skal have separat indsamling af affald og en genanvendelsesprocent på minimum 55.182 Alt tyder på, at tekstiler kommer til at indgå i dette, men hvor meget der skal indsamles, er endnu ikke fastlagt. I Danmark indsamler vi, ifølge de bedste estimater fra Miljøstyrelsen fra 2016, 48 % af vores husholdningstekstiler. Det er godt, relativt til de fleste af vores europæiske naboer, men vi er ikke i mål. Og hvis tekstilerne også kan blive brugt til noget fornuftigt, ville

det kunne spare helt utroligt mange ressourcer, som du kan regne dig frem til, hvis du har læst de foregående afsnit om vand, kemi, CO2 og plads.

Der er altså store perspektiver i at blive bedre til at genbruge og genanvende, men det er en omfattende proces, primært på grund af sorteringen.

Når vi og flere andre taler om både *genbrug* og *genanvendelse*, så ligger forskellen i, at tekstiler, der kan genbruges, er tøj, som er klar til at blive brugt af en anden. Genanvendelse bruges om tekstiler, som ikke direkte kan bruges af andre, men som på den ene eller anden måde kan bearbejdes, således at de kan få nyt liv. Så når vi snakker tøj, er der typisk tale om genbrug, og når vi snakker tekstiler (deriblandt tøjrester), er der tale om genanvendelse.